Raad 5 juli 2021 Algemene Beschouwingen

Voorzitter, leden van het college, collega raadsleden en kijkers via de livestream,

Voor ons ligt de voorjaarsnota 2021. Ik wil in de eerste plaats de organisatie bedanken voor het vele werk dat hier weer in zit. We hebben hier en daar weliswaar het een en ander op te merken, bijvoorbeeld over autonome ontwikkelingen die volgens ons wel degelijk voorzienbaar waren, maar het moet gezegd: het produceren van een voorjaarsnota is geen sinecure. Dank dus aan de organisatie voor het afleveren van de voorjaarsnota.

Voorzitter, Wij hebben daarover in de commissievergadering van 22 juni jongstleden al veel opgemerkt. Ik zal zo min mogelijk in herhaling treden. Een paar zaken komen wel terug.

De betekenis van deze voorjaarsnota is anders dan voorheen. De behandeling van de Voorjaarsnota geeft ons normaal gesproken een moment om terug te kijken, maar vooral ook om vooruit te kijken. En daarbij is De VJN altijd de belangrijkste bouwsteen voor de meerjarenbegroting. Dat is nu anders: we hebben het Herstelplan als die bouwsteen. Onze mogelijkheden van nieuw beleid, uitvoeren van eerder uitgesproken en vastgestelde ambities zijn ernstig beperkt. Het noodzakelijke herstelplan heeft geleid tot enorme verschraling op alle fronten en zal ook zijn schaduw vooruit werpen naar de volgende raadsperiode. Wensen, ambities, speerpunten in lijn brengen met de realiteit van vandaag; dat zal een hele worsteling worden voor ons allen.

Terugkijkend op de afgelopen jaren en hoe Westervoort is gevaren valt natuurlijk vooral op dat we enorm veel geld hebben moeten bijleggen op het sociaal domein. Zojuist, bij de bespreking van de jaarstukken van 2020, hebben wij nog op het dunne lijntje gewezen waarop we lopen qua financiën en de risico's voor breken van dat lijntje vooral in verband met dat sociaal domein. De risico's zijn reëel, zo blijkt ook uit een aantal passages in de VJN. Invoering van het woonplaatsbeginsel: in de loop van 2021 wordt duidelijk wat de financiële gevolgen zijn van de invoering van dat beginsel in 2022 voor Westervoort. De Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming: het is nog niet duidelijk wat de invoering daarvan per 2022 voor betekenis heeft m.b.t. de totale uitgaven voor jeugdzorg. De ontwikkeling van de tarieven voor groepsbegeleiding WMO: De tariefsverhoging hiervoor in de loop van 2021 zal er toe leiden dat de voorgestelde bezuinigingen op de WMO maatwerkvoorzieningen in het Herstelplan minder hoog zijn dan in dat plan aangegeven. Het doelgroepenvervoer: in de begroting voor de komende jaren is geen rekening gehouden met de door BVO DRAN verwachte volumegroei. En de nieuwe wet Inburgering: die levert taakverzwaring op en dus ook meer kosten. En dat is dan nog niet alles.

Maar er zijn, als we terugkijken, ook mooie dingen te melden op het vlak van het Sociaal Domein. De transformatie naar meer evenwicht in het aanbod in relatie tot kosten is na de zomer van vorig jaar voortvarend ingezet en werpt vruchten af. Een mooi voorbeeld is de inzet van de jongerencoaches. Deze voorliggende voorziening dreigde in de bezuinigingsnoodzaak te moeten sneuvelen, maar inmiddels is wel bewezen, dat deze coaches ook een belangrijke rol kunnen vervullen in het voorkomen van problemen onder jeugdigen en dus ook dure zorgtrajecten. Graag maken we na de vakanties gebruik van de uitnodiging vanuit Creon om ons op dit punt te laten bijpraten.

Wij zijn blij dat de risico's voor wat betreft de jeugdzorg in ieder geval voor 2022 minder groot zijn, gegeven de extra bijdrage voor jeugdzorg naar aanleiding van de arbitrage over de kosten in de jeugdzorg. Zie brief van het Ministerie van BiZa en Koninkrijkrelaties van 29 juni 2021. Van de 1,3 miljard verwachten wij dat ongeveer 1,2 miljoen toevalt aan Westervoort. En er wordt vanuit het Rijk verder gestuurd naar een set van maatregelen en een financieel kader om een structureel houdbaardere jeugdzorg te realiseren.

We hebben hierin echter ook een eigen verantwoordelijkheid en kunnen niet op onze handen gaan zitten in afwachting op goed nieuws uit Den Haag. Het is goed te zien en te horen, dat de transformatie van het Sociaal domein, noodzakelijk om financieel niet leeg te lopen, goed op gang is gekomen. De hoop is er op gericht dat we daarmee op de goede weg zitten. Maar het kan zo maar weer zijn dat we aan het einde van het jaar opeens weer verrast worden door achterstallige rekeningen.

Voorzitter, de bijdrage van het Rijk in 2022 (en naar wij hopen ook in volgende jaren) en de transformatie gaan ons naar wij hopen echt helpen om versneld uit de financiële problemen te komen, maar onze spreekwoordelijke waarschuwing daarbij is de huid van de beer niet te verkopen voordat hij geschoten is.

Terugkijkend springt verder in het oog, dat de woningbouw en de huisvestigingsproblematiek veel aandacht heeft gehad en dat er goede stappen zijn gezet om tot de gewenste extra woningbouw te komen voor onze Westervoortse inwoners, waaronder ook onze jongeren die een enorm probleem hebben om in hun eigen dorp aan woonruimte te komen. Er zijn mooie plannen ontwikkeld mede in combinatie met wat het Klimaatrivierpark ons gaat bieden. Voordat dat zover is gaat er nog het nodige water door de Ijssel en dat wij vinden dat er heel snel al wat moet gebeuren, is geen geheim. Wij vragen de wethouder op dit punt, met name dan gericht op Westervoort Noord, maximale aandacht voor de verkeersontsluiting. Het is onwenselijk dat al het verkeer uit die nieuwe wijk straks ontsluit via de Dorpstraat/Hamersestraat en tegelijkertijd: we maken ons ook veel zorgen over de ontsluiting via de dijk. In de eerste plaats vanwege de veiligheid van het overige verkeer, maar ook vanwege de toenemende verkeerscongestie op het kruispunt van de Rivierweg aan de Seingraaf. Hier ligt wat ons betreft een belangrijk stuk van de verantwoordelijkheid bij de gemeente Duiven. Een mooi punt om binnen 1Stroom uit te werken.

Voorzitter, rond het onderwerp woningbouw en snel stappen zetten om de woningnood te lenigen, hebben wij de vorige raadsvergadering een motie ingediend en in het verlengde daarvan wordt daarvoor ook via amendement vandaag budget gevraagd.

Onze verenigingen, enorm belangrijk voor het sociale leven in onze gemeenschap, lijken de coronacrisis goed door te komen, mede dankzij de steun van de gemeente, maar vooral dankzij de grote steun en loyaliteit van onze inwoners en de bedrijven in Westervoort. Wij zijn blij dat we onze verenigingen in het Herstelplan hebben kunnen sparen v.w.b. de bezuinigingsopdracht.

Op het vlak van afvalverwerking, duurzaamheid, energietransitie en biodiversiteit hebben we goede en belangrijke stappen gezet en een ambitieuze koers uitgezet naar een volledig circulaire, duurzame en CO2 neutrale samenleving. Ook hier pleiten we overigens voor realiteitszin en hoeven wij als Westervoort niet tot de koplopers te horen. Goede volgers vinden wij meer dan genoeg, zeker gezien onze financiële situatie.

En ook met betrekking tot de afvalbult van Natuurmonumenten hebben we in het afgelopen jaar een goede stap gezet: in overleg met de provincie hebben we een volgende stap gezet in het beheer van de bult: het Nazorgplan is nu leidend. En met een partij als Natuurmonumenten en het gebruik van

de bult voor recreatieve doeleinde en als markant uitzichtpunt een duidelijke meerwaarde voor onze gemeente.

De verbreding en verdieping van samenwerking met andere gemeenten in diverse samenwerkingsverbanden is ook doorgezet. Dat is goed voor efficiëncy en effectiviteit. Minder goed, voor de democratische legitimatie van besluiten en ook minder goed voor het zelfstandig kunnen bepalen van de koers. Dat klemt soms.

Voorzitter, Een belangrijk kritiekpunt van het CDA in het afgelopen jaar was 1Stroom. Niet omdat we graag willen uitstralen dat we als fractie een dualistische opstelling voorstaan ten opzichte van het college. Nee, dat zeker niet; wij zoeken met het college naar de beste oplossingen en besluiten. Dat drijft ons. We zijn er niet op uit om 1Stroom beentje te lichten; we willen alleen maar het beste voor Westervoort en onze inwoners. Het rapportcijfer overall genomen moet omhoog; de 'K' van kwaliteit, één van de ijkpunten voor het succes van 1Stroom, is nog niet op het niveau van wat we mogen verwachten. Dat zien we helaas nog te vaak terug, ook nog in deze voorjaarsnota. Maar we zien zeker ook goede verbeteringen en hopen oprecht dat die doorzetten en dat we volgend jaar rond deze tijd kunnen zeggen dat de 'K' van kwaliteit, en de overige 'K's ook natuurlijk, dik in orde zijn. Desalniettemin lopen wij er niet voor weg om de vinger op de zere plek te leggen als dat nodig is.

Daarmee kom ik bij het punt, waarover ik ook al opmerkingen heb gemaakt in de commissievergadering: het komt nog teveel voor dat een financiële tegenvaller opeens naar voren komt. Ook in deze voorjaarsnota zien we dat op veel plaatsen terug komen. Opgevoerde autonome ontwikkelingen als lijkbezorging, essentaksterfte, beheerplannen en nog een flink aantal andere posten, hadden naar onze overtuiging ook 3 maanden geleden bij het vaststellen van het Herstelplan al op tafel moeten liggen. En neem de extra kosten voor 1Stroom: € 97.000 voor, zoals blijkt uit de antwoorden op de technische vragen, de vervanging van diverse voertuigen. Wij vinden het op zijn minst curieus dat hierover 3-4 maanden geleden niets bekend was. We denken verder ook dat een aantal van die opgevoerde ontwikkelingen, zoals de essentaksterfte en de ad hoc groenrenovaties, onnodig zijn opgevoerd. Daartoe hebben wij dan ook een aantal amendementen ingebracht. Ik kom daar later op terug.

Een flinke nieuwe post in deze VJN is het gevraagde budget voor verbetering van de ventilatie en de brandveiligheid van het gemeentehuis. Dit vinden wij een lastig punt; lastig omdat we wel zien dat je adviezen en rapporten van de brandweer niet zomaar naast je neer kunt leggen. Lastig, omdat we ook wel zien dat de financiering uiteindelijk leidt tot beperkte jaarlijkse kosten voor onze gemeente. Maar vooral lastig, omdat er nog helemaal geen visie is gemaakt over wat we gaan doen met het gemeentehuis of onderdelen daarvan. Als de visie zou zijn om delen af te stoten, waaronder het deel waar nu een brandveiligheidsprobleem zit, waarom zou je dan een fors bedrag in dat deel investeren? Zeer waarschijnlijk zal dat dan een desinvestering blijken te zijn. En dat geldt mutatis mutandis ook voor aanpassing van de ventilatie. Waarom dus investeren als je nog geen visie hebt op het toekomstig gebruik van het gemeentehuis. Wij vragen ons dan toch af of het niet beter is de investeringen uit te stellen totdat duidelijk is wat er met het gemeentehuis gaat gebeuren. Graag horen wij daarop de reflectie van het college en de andere fracties.

Op deze plaats willen wij ook even terug komen op het tunneltje van Biddle, ook een punt uit het coalitieakkoord. Een samenvoeging van dit project met het graffiti-project, zoals voorgesteld door D66 tijdens de commissievergadering is voor ons niet bespreekbaar. Wij zijn blij dat er door het naar voren halen van groot onderhoud door Prorail, ruimte ontstaat om dit typisch Westervoortse project op te pakken, maar wat ons betreft wordt de erfenis van Biddle niet bezoedeld met graffiti.

Rond een aantal groene en grijze onderwerpen hebben wij amendementen en moties aangeleverd voor deze vergadering. Wij hebben veel moeite met het opvoeren in de VJN van een aantal zogenaamde autonome ontwikkelingen en speerpunten. Die staan wat ons betreft haaks op de Raadsbesluiten die 3 maanden geleden zijn genomen om op groen en grijs te bezuinigen. Die bezuinigingen, waarvoor een meerderheid is gevonden in maart, worden materieel weer terug gedraaid en dat is van de zijde van de fractievoorzitter van D66 ook met zoveel woorden erkend tijdens de commissievergadering. Er is hier wat ons betreft niet alleen geen sprake van onvoorziene autonome ontwikkelingen (deze zaken hadden zonder meer ook op het netvlies moeten staan in het eerste kwartaal van dit jaar), maar ook van onnodig opnemen van extra budgetten. De takenraming laat ons zien, dat er meer dan voldoende budget is voor bomenonderhoud, voor keuring van bomen en voor onderhoud door derden.

Hierbij hebben we overigens nog de vraag in hoeverre er werk wordt gemaakt van het bezuinigen op grijs en groen waartoe in maart besloten is door deze Raad en de suggesties die het CDA daarover heeft afgegeven. De frequentie van gras maaien in Westervoort is nog steeds hoog en ik zie verder elke twee weken de veegwagen in mijn wijk voorbij komen om de goten te borstelen. Dat zou, om tot bezuiniging te komen, wel een tandje of twee minder mogen zijn.

Voorzitter, alles overziende en samenvattend:

- Wij zijn bezorgd over de vele risico's die zichtbaar zijn, maar nog geen duidelijke beeld geven v.w.b. onze financiële positie.
- Wij hebben er zorgen over dat de uitgaven binnen het Sociaal Domein toch hoger zullen uitpakken dan begroot.
- Tegelijkertijd stellen wij met tevredenheid vast dat de transformatie in het Sociaal Domein zijn vruchten begrint af te werpen.
- En er is blijdschap dat de arbitrage tegen het rijk resultaat oplevert in een incidentele, hopelijk structurele extra bijdrage voor jeugdzorg.
- Ook kijken we met tevredenheid terug op het bereiken van veel zaken in het afgelopen jaar.
- We zijn kritisch geweest ten aanzien van 1Stroom, maar we zijn ook verwachtingsvol ten aanzien van het komende jaar.

Voorzitter, De verwachte financiële uitgaven van de gemeente Westervoort leggen wij vast in de VJN en in het najaar in de begroting voor 2022 en de meerjarenbegroting. Op de hoofdlijnen van de VJN kunnen wij akkoord gaan. Ten aanzien van enkele opgevoerde autonome ontwikkelingen en speerpunten van nieuw beleid, dit betreft de beslispunten 2 en 3 van het Raadsvoorstel, hebben wij een afwijkende opvatting van die van het college.

Wij gaan niet akkoord met de bijramingen op de ad hoc groenrenovaties, de essentaksterfte, de beheerplannen IBOR en het actieplan biodiversiteit. Wij willen dat uitvoering wordt gegeven en daarmee geld wordt vrijgemaakt voor de mogelijkheden van die de Crisis- en herstelwet ons kunnen bieden om de woningnood te lenigen; om biodiversiteit in ons maaibeleid veilig te stellen; en dat er nu eindelijk eens echt werk wordt gemaakt om te komen tot een totaal visie op het centrum van Westervoort. En wij willen na de forse lastenverzwaring voor onze inwoners van het laatste jaar ook iets terug doen op het vlak van de afvalstoffen en rioolheffing. De voorzieningen zijn in 2020 met meer dan de beoogde bedragen bij-geplust en de verwachting is niet dat 2021 daarin een ander beeld te zien geeft.

Voorzitter, Nog een slotwoord in deze eerste termijn. Ik wil op deze plaats nog een blik in de toekomst proberen te werpen. Dit zijn de laatste algemene beschouwingen van deze coalitie periode en we willen daarom onze coalitie partners SP en D'66 danken voor hun steun de afgelopen periode.

De verkiezingen komen naderbij en het is de vraag wat dat gaat meebrengen en opleveren voor de fracties die hier vanavond aan tafel zitten. En ook hoe het college er straks uit zal zien en wat de speerpunten voor de toekomst zijn. Ook wij zijn druk bezig met nadenken over die toekomst. Centraal voor ons staat dat wij ons mede-verantwoordelijk voelen voor onze gemeente en dat wij willen blijven bijdragen aan zaken als een hechte gemeenschap met een actief verenigingsleven, goede voorzieningen, ook voor de zwakkeren in onze gemeenschap, woonruimte voor onze ouderen en jongeren, een niet-bovenmatige belastingdruk, een veilige woonomgeving, een financieel gezonde gemeente Westervoort, ruimte voor ondernemerschap en een groen en aangeharkt dorp.

En voorzitter, we hebben ook weer in de afgelopen jaren bewezen als kleine gemeente die verantwoordelijkheid zelfstandig te kunnen dragen.

Amendementen:

